

Z HISTORIE OTUŽOVÁNÍ

Posilovny vyměnila část Čechů za studenou vodu v rybnících a řekách. V posledních měsících výrazně vzrostla obliba v otužování. Profesionální či amatérští sportovci, ale i známé osobnosti sdílí své ledové zážitky. Jak to ale všechno začalo?

25. 3. 1864 se narodil **Alfred Nikodém** zakladatel sportovního otužování v Československu.

28. 8. 1875 – jako první na světě přeplaval kanál La Manche z Doveru do Calais americký kapitán Matthew Webb, v čase 21 hodin 45 minut. Bylo mu 27 let. O 8 let později zahynul při pokusu proplavat Niagarskými vodopády.

1897 – profesor Chodounský začal jako první soukromě otužování ve volné zimní přírodě.

6. 8. 1902 se narodil v Brně Tunál Karel Divíšek všestranný sportovec, potápěč a spoluzakladatel plavby zahajující zimní sezónu otužilců v podzemní říčce Punkvě na Moravském krasu.

1906 se v Praze narodila Helena Fediovová od Královské, žačka Alfreda Nikodéma, přezdívaná Vltavěnka či Vltavanka. Zemřela v lednu 1987.

7. 8. 1910 se narodil Oldřich Liška, nestor československých otužilců a plavců vytrvalců. Místo narození Praha-Nusle, Tábořská 24.

1920 T. K. Divíšek vyhrál tzv. Kúhnelův memoriál – plavecký závod Napříč Prahou.

1920 – Alfred Nikodém se stává přeborníkem České obce sokolské. Tehdy vrcholný orgán našeho sokolstva.

prosinec 1923 – Alfred Nikodém plave poprvé veřejně v zimě ve Vltavě v Praze.

1923 – Alfred Nikodém zakládá sekci Zimní záchrany tonoucích při APK Praha (Amatérský plavecký klub).

25. 3. 1924 – Pražská župa čsl. plaveckého amatérského svazu uděluje, u příležitosti plavby Napříč Vltavou u Čechova mostu v Praze, Alfredu Nikodémovi svrchované sportovní uznání.

29. 5. 1924 – Československý amatérský plavecký svaz věnuje Alfredu Nikodémovi putovní pohár.

2. 8. 1925 – Alfred Nikodém vyhrává na trati 300 metrů v kategorii veteránů I. cenu v plavecké soutěži ve Švýcarsku (Švýcarský pohár).

1926 jako první žena na světě překonává kanál La Manche z Francie do Anglie v čase 14 hodin 39 minut devatenáctiletá Američanka Gertrude Ederlová, německého původu.

1. 10. 1928 – Oldřich Liška jako osmnáctiletý začíná otužování ve volné přírodě.

25. 12. 1928 – Alfred Nikodém vyhrál pařížský pohár Napříč Seinou v kategorii starších pánů. Voda +7 °C, vzduch +9 °C.

prosinec 1928 – rekordní počet 63 plavců plave společně s Alfredem Nikodémem.

7. 4. 1929 – závod Napříč Prahou se skončil tragicky pro jedenasedmdesátiletého účastníka plavby ing. O. Toužimského, který byl ve vodě zasažen mrtvicí.

16. 8. 1930 byl otevřen plavecký bazén pod Barrandovem a 31. 7. vyzval herec Vlasta Burian Alfreda Nikodéma (jako propagační akt) k plaveckému závodů na 100 metrů.

25. 4. 1932 se narodil v Lipníku nad Bečvou František Venclovský, který jako první Čech přeplaval kanál La Manche. Zemřel 13. 12. 1996 v Přerově.

5. 9. 1932 plave poprvé Alfred Nikodém na trati 200 m v uniformě a s puškou. Na trati 500 m plave v pytlí. Veřejné vystoupení.

26. 12. 1976 – zopakovali pražští otužilci Vladimír Komárek, František Kosař a Pavel

Landa Nikodémovu plavbu v uniformě a s puškou. Václav Židek plaval s dolní polovinou těla v pytli. Otůžilci - zleva Pavel Landa, Václav Židek, Oldřich Liška, František Kosař a Vladimír Komárek

26. 12. 2000 zase jako vzpomínku na Alfreda Nikodéma a jeho propagační aktivity plavali pražští otůžilci Vladimír Kolář a Vladimír Komárek v historických hasičských uniformách včetně přileb a sekyrek.

15. 12. 1932 se narodil v Praze Štěpán Polák, sportovní potápěč, otužilce, konstruktér a vynálezce. Zemřel v Praze dne 28. 6. 1994.

11. 7. 1934 – plave sedmdesátiletý Alfred Nikodém Napříč Brnem v řece Svratce, trať dlouhou 2600 m, v čase 38 minut a 59 vteřin.

10. 9. 1944 – pod vedením Oldřicha Lišky začíná pravidelné veřejné otužování u Trojského mostu v Praze.

24. 12. 1944 – nepovolené vystoupení otužilců před veřejností u Trojského mostu v Praze. Plavba Napříč Vltavou se konala za teploty vzduchu -14 °C.

13. 1. 1945 – dělníci ze Zbrojovky v Praze Holešovicích věnovali ilegálně plaketu Oldřichu Liškovi za plavbu Napříč Vltavou. Za války byl přísný zákaz koupání ve Vltavě pod trestem smrti.

16. 12. 1945 – první slavné veřejné vystoupení otužilců po skončení druhé světové války u Občanské plovárny v Praze. Vystoupení se naposledy zúčastnil 82letý Alfred Nikodém. Dále plavali kromě Oldřicha Lišky, Hrášek, Sedlák, Čestická, Gregor a Reihitz, všichni APK Praha.

1946 – Alfred Nikodém předává vedení pražských otužilců Oldřichu Liškovi.

15. 12. 1946 – veřejné vystoupení otužilců u mostu Svatopluka Čecha mezi Občanskou plovárnou a tehdy Dvořákovým nábřežím. Vystoupení se nemohlo uskutečnit v plném rozsahu, nepodařilo se prosekat led ve Vltavě. V noci bylo -20 °C. 1947 Oldřich Liška zakládá TOK - Tělovýchovný otužilecký klub.

21. 12. 1947 v 11 hod. u Národního divadla v Praze pořádal TOK Praha předvánoční plavbu ve Vltavě, které se zúčastnilo celkem 6 otužilců a tato akce je považována za první ročník dnešního memoriálu Alfreda Nikodéma.

1948 vzniká I. oddíl otužilců a plavců vytrvalců při Tělovýchovné jednotě Hostivař-Praha.

1949 byl založen maratón Štěchovice-Praha 25 km. Tento maratón měl celkem 6 ročníků (1949-1954). V letech 1955 až 1962 se plaval maratón Davle - Praha (7. až 14. ročník). Od 1963 se trasa zkrátila na 12 km, závod Vrané-Praha.

červen 1949 – Oldřich Liška odzkoušel možnost plavání v podzemní říčce Punkvě v Moravském krasu.

2. 10. 1949 první oficiální zahájení zimní sezóny otužilců veřejnou plavbou v říčce Punkvě za plavecké účasti T. K. Divíška - založil Oldřich Liška.

30. 10. 1949 zemřel Alfred Nikodém, zakladatel sportovního otužování v Československu.

18. 7. 1950 Karel Vobr uplavál po proudu na Dunaji 155 km, v čase 21 hodin 25 minut 30 sekund. Ztratil 5,2 kg své váhy a v cíli měl kritickou teplotu těla 35 °C.

1952 plave Karel Vobr plavecký maratón Napříč Čechami přes Prahu do Děčína v etapách. Uplaváno 377 km v čase 137 hodin 37 minut.

24. 10. 1956 v Brně zemřel sportovec Tunál Karel Divíšek.

1958 – vznikají další otužilecké oddíly po celém Československu. **1961** Štěpán Polák

jako první rozšiřuje při pražském oddílu otužilců sportovní otužování o sportovní potápění bez ochranných pomůcek (oděvů) po celý rok.

20. 9. 1961 – Argentinec Antonio Albertondo jako první člověk na světě překonává kanál La Manche oběma směry nonstop, v čase 43 hodin a 10 minut.

leden 1962 – v Mladém Světě je vytištěn komentář populárního J. Liona o vánočním vystoupení otužilců u Národního divadla v Praze. V čase vystoupení v 11 hodin bylo -18 °C, ranní mráz 22 °C. Celkem bylo 13 účastníků a 9 sportovních potápěčů bez ochranných oděvů. Plavby se zúčastnily rovněž osmnáctiletá Dagmar a devatenáctiletá Květa Pluskavská.

1965 – Američan Ted Erikson jako druhý člověk na světě přeplavává kanál La Manche oběma směry nonstop, v čase 30 hodin a 3 minuty (světový rekord).

1967 – Oldřich Liška založil plavecký maratón na Lipně, kterého se pravidelně plavecky zúčastňoval až do roku 1970, kdy plaval tento závod jako šedesátiletý.

1967 vstup otužilců do Pražského plaveckého svazu. **1968** vstup otužilců do Českého plaveckého svazu.

19. 1. 1969 – první přímý přenos Čs. televize z veřejného vystoupení otužilců na přehradě v Hostivaři za plavecké účasti tehdejšího ministra zahraničí prof. Dr. Jiřího Hájka, který jinak navštěvoval hostivařskou přehradu po celou zimu za účelem soukromého otužování. Komentoval Zdeněk Sucharda a Vladimír Kulíček.

6. 9. 1970 – první pokus Františka Venclovského přeplavat kanál La Manche (z Francie do Anglie), který se pro špatné povětrnostní podmínky nezdařil. Po dvanácti hodinách vysilující plavby zcela vyčerpán vzdává.

15. 8. 1971 – dálková plavba Hradec Králové-Pardubice (28 km), uplaval Jan Novák za více než 7 hodin.

30. 7. 1971 – František Venclovský jako první Čechoslovák překonal kanál La Manche, z Francie do Anglie, v čase 15 hodin 26 minut, uplaval 56,5 km.

1. 1. 1972 – plavba přes Vislu u Poniatowského mostu ve Varšavě jejíž iniciátorem byl československý otužilce Václav Židek.

1. 1. 1972 – vchází v platnost první Soutěžní řád sportovního otužování a dálkových plaveb, schválený Českým plaveckým svazem ČSTV.

13. 7. 1972 – vyjádření Zdravotnické rady ÚV ČTO ke sportovnímu otužování po stránce legislativní.

18. 8. 1973 – kvalifikace na kanál La Manche na jezeře Lipno, kterou vyhrál v čase 14 hodin 35 minut 50 sekund na trati 40 km Petr Kolář z TJ Hostivař, který se později nemohl z politických důvodů pokusit přeplavat Kanál.

16. 8. 1974 – jako druhý Čechoslovák přeplaval kanál La Manche v čase 13 hodin 27 minut pardubický letec Jan Novák. Jako první Čechoslovák ve směru z Anglie do Francie.

17. 8. 1974 – první plavecký maratón Slapy-Praha (33 km) nonstop přes zdymadla dvou vltavských přehrad, jejíž iniciátorem a jediným plavcem byl Václav Židek z Prahy. Čas 8 hodin 08 minut 18 sekund a teplota vody 16 °C.

26. 7. 1975 – Židek a Venclovský plavou maratón Slapy-Praha, tentokrát 40 km dlouhý, nonstop přes tři zdymadla až do centra Prahy. Čas 11 hodin 25 minut 18 sekund, teplota vody 14 °C.

18. 8. 1975 – Venclovský a Novák se zúčastňují šestičlenné internacionální štafety La Manche u příležitosti 100. výročí prvního přeplavání. Čas 11 hodin 29 minut 30 sekund. srpen 1975 – druhý úspěšný pokus Jana Nováka přes kanál La Manche. Trať 47 km dlouhou uplavál v čase 12 hodin 45 minut.

30. 8. 1975 – druhý úspěšný pokus Františka Venclovského přes kanál La Manche. Úsek 46 km zaplavál za 13 hodin 42 minut - třetí nejlepší čas v historii Kanálu v kategorii veteránů.

26. 12. 1976 - 30. ročník Memoriálu Alfreda Nikodéma s rekordní účastí otužilců, plavalo zde na 214 plavců.

16. 7. 1977 – 1. ročník Štěchovice-Praha (25 km maratón) suverénně vyhrála 17letá Jitka Grundová z Ústí nad Labem v čase 5 hodin 22 minut 59 sekund, druhý byl Jan Novák 5 hodin 43 minut 34 sekund. Závod, který byl v historii dálkového plavání sedmým v pořadí, se plaval ve 14 °C vodě. Na druhý rok se tento maratón ještě jednou opakoval, ale naposledy.

říjen 1977 – Pavel Tomeš a Imrich Záhorčík plavou štafetovým způsobem z Mělníka do Ústí nad Labem. Na 60 km trati se střídali po hodině a uplavali jí v čase 13 hodin 28 minut 11,6 sekundy.

20. 9. 1978 – Jitka Grundová uplavala v padesátimetrovém bazénu 60 km. Tento úctyhodný maratón plavala v Paticích u Komárna v čase 19 hodin 11 minut 01,3 sekundy.

8. 7. 1979 – Jitka Grundová obsadila první místo v neoficiálním mistrovství světa amatérů z Capri do Neapole (33 km za 9 hodin 55 minut 39 sekund).

8. 7. 1979 – Emma Zelenková z Prahy jako první žena z Československa se zúčastnila plaveckého masového závodu na 3 km ve švédském městečku Vansbro kde plavalo přes 2 400 závodníků. Závod se pořádal na řece Vanán jako 30. jubilejní ročník, za převážné účasti plavců ze Skandinávských zemí.

5. 3. 1981 – zemřel Oldřich Liška, zakladatel sportovního otužování a dálkového plavání.

srpen 1981 – jako první na světě Jon Erikson (26 let) přeplaval za 38 hodin a 27 minut kanál La Manche třemi směry nonstop. Do té doby byl držitelem rekordu dvojitého přeplavání: Celkem ho přeplaval osmkrát, čtyřikrát z toho se jednalo o dvojité přeplavání.

3. 8. 1988 – přeplavala La Manche Lída Jelínková z VCHZ Pardubice jako první žena z Československa. Plavala z Doveru do Calais v čase 10 hodin 28 minut a uplavala 42 km.

1. 8. 2005 – v českém rekordu 8:42 hodin překonala kanál La Manche dálková plavkyně Yvetta Hlaváčová.

6. 8. 2006 – Yvetta Hlaváčová časem 7:26 hodin přeplavala kanál La Manche v nejlepším světovém čase mezi ženami.

7. 8. 2006 – David Čech jako první Čech překonal kanál La Manche oběma směry, dosáhl času 19:54 hodin.

2003 až 2006 tradičním vánoční otužilecká akce konaná vždy 26. 12. proběhla čtyřikrát pod záštitou paní Livie Klausové, manželky prezidenta České republiky, v letech 2003 a 2004 dokonce za její osobní účasti. Záštitu vyjednal dlouholetý kolega paní Klausové z Ekonomického ústavu ČSAV Vladimír Komárek.

Zdroj: "Sám ve víru zdymadel", Václav Židek. Další informace doplnil Vladimír Komárek.